

Enkele zware ongevallen in het voorbije jaar zijn voor KBF de trigger geweest om het noodplan te herzien, aan te vullen en op een andere manier te presenteren. Onder 'noodplan' verstaan we de procedures en acties die bij een ongeval binnen KBF en/of de betreffende club worden opgestart.

Onderdeel van dat noodplan wordt de mogelijkheid die KBF aan alle Vlaamse klimmers (ook niet-leden) wil geven om ongevallen en bijna-ongevallen (incidenten dus) online te melden via een nieuwe tool, klimenbergsportongevallen.eu.

Eerlijkheidshalve moeten we zeggen dat we ons hiervoor gebaseerd hebben op een gelijkaardig instrument van onze collega's van de Nederlandse klim- en bergsportvereniging (NKBV): klimongevallen.eu.

Daar zijn ondertussen een kleine 300 ongevallen en incidenten geregistreerd en geanalyseerd. Want dat laatste is wel degelijk het doel van deze tool : zoeken naar onderliggende oorzaken en indien mogelijk technieken en leerlijnen van onze klim- en bergsportopleidingen verbeteren om de beoefening nog veiliger te maken.

Maar hoe werkt dit nu in de praktijk? Ook daarvoor gingen we ten rade bij onze collega's van de NKBV...

klimenbergsportongevallen.eu

Begin februari 2019, een klimzaal ergens in Nederland, iets rond halfzes 's avonds...

Twee mensen zijn bezig een route voor te klimmen (wat ook in Nederland in steeds meer zalen mogelijk is).

Leo, al 30 jaar klimzaalmanager, maar ook rotsklimmer met een even lange ervaring, vertelt wat er gebeurde:

Leo:

De klimmer was bezig het zesde setje in een dakroute te klippen. De zekeraar wilde touw geven, op dat moment viel de klimmer. De Mammut Smart was een groot deel van de val gedeblokkeerd, het touw gleed door de handen van de zekeraar. Het laatste deel van de val werd deels afgeremd doordat het apparaat weer in de blokkeer-stand ging: "Van de 5 meter vallen heeft de klimmer ongeveer de laatste twee meter wel enige remming gevoeld, ik moest toen de klimmer op de grond lag ook het apparaat deblokken vanwege kracht op het touw », aldus de zekeraar.

De klimmer viel tot op de grond maar overleefde met breuken in het hielbeen, het sprongbeentje en het kuitbeen, en een dislocatie van de enkel.

KBF: Wanneer heb je melding hiervan gemaakt op klimongevallen.nl?

Leo: De volgende dag ben ik navraag gaan doen bij de betrokkenen. Zelf was ik op het moment van het ongeval niet in de klimhal, maar wel verschillende medewerkers. Ik heb alle verhalen aangehoord, en ook is er contact geweest met de betrokkenen en een getuige. Zo heb ik toch een goed beeld van het voorval, en heb meteen dezelfde dag een melding kunnen doen bij klimongevallen.nl

KBF: vraagt zoiets veel tijd ?

Leo: De tijd die dit vraagt is erg beperkt. Zeker omdat ik zelf ook een registratie bijhoud van de ongevallen en serieuze incidenten in onze klimhal. Zo heb ik, naast de landelijke registratie, ook een beeld van wat er in onze specifieke situatie misschien om verbetering vraagt. In dit geval heeft het hele proces van gesprekken en registreren een halve dag geduurd. De feitelijke registratie in klimongevallen.nl neemt maximaal 15 minuten in beslag.

Registreren van een ongeval vind ik van grote waarde, alleen uit een goede statistiek van zo veel mogelijk (bijna) ongevallen kunnen we leren welke aanleidingen het grootste risico vormen, en waar dus met prioriteit actie op moet worden ondernomen. Ik vind het jammer dat er nog altijd een vorm van schaamte heerst waardoor er niet gemeld wordt. Dit heeft een negatief effect op het verkrijgen van kennis, en vertraagt zo de mogelijkheid om beter inzicht te krijgen in de specifieke risico's van het indoor klimmen.

Harald Swen, medewerker van de afdeling Sport - veiligheid, voorlichting en techniek van de NKBV, geeft zijn visie op het ongeval :

Harald: De zekeraar was touw aan het geven, waardoor de Smart was gedeblokkeerd (met de duim omhoog gehouden) en dat bleef zo tijdens de val. Het lijkt er op dat hier sprake is van een bekend fenomeen. Autotubers zoals de Mammut Smart kennen in de bediening een stand waarbij er geen remwerking is...

KBF: ligt de fout bij het gebruik van halfautomaten of autotubers ?

Harald: Neen, een gewone tuber gebruiken had dezelfde gevolgen gehad. Maar halfautomaten en tubers zijn geen wondermiddelen. Wie niet weet hoe zo'n zekeringsapparaat bediend moet worden of wat de veel voorkomende fout-scenario's zijn, rekent er onterecht op dat ze altijd blokkeren en is misschien wel gevaarlijker bezig dan een zekeraar die vasthoudt aan de 'ouderwetse' tuber.

Een goede voorklim-zekeraar word je alleen door veel te oefenen in het houden van vallen, vooral onverwachte vallen. Alles gaat daarbij zo snel dat het reflexmatig moet gebeuren en dat lukt pas na veel oefening.

KBF: is dit een op zichzelf staand geval ?

Harald: Neen, zeker niet. Analyse van wat er de laatste jaren op klimongevallen.nl gemeld is, heeft ons doen inzien dat een verkeerde inschatting of een verkeerd gebruik van het zekeringsapparaat vaak een oorzaak zijn van ongevallen.

KBF : En wat nu ?

Leo: Nu gaan we samen (klimhallen, NKBV en de nieuw opgerichte Stichting Veiligheid Klimsport (SVK)) bespreken wat er aan de hand is, en wat we kunnen doen. We zien dat er relatief veel ongevallen voorkomen met autotubers in een voorklimsituatie, en de vraag is hoe dat komt? Is het een hardware probleem, of ligt het aan de bediening. Het zou kunnen dat er nog weinig ervaring is in het zekeren van een voorklimmer met een autotuber. Daar zouden we door scholing en voorlichting iets aan kunnen doen. Vergelijk dit met de grigri : toen deze net op de markt was bleken er ook relatief veel ongevallen te gebeuren tijdens het voorklimmen. De producent heeft daarop intensief onderzoek gedaan, een verbeterde zekermethode ontwikkeld, en deze wordt tot op heden goed gepromoot. Zie bijvoorbeeld de worst / best belayer filmpjes die Petzl verspreidt. In onze klimhal gaan we extra aandacht besteden aan het zekeren van een voorklimmer met een autotuber. Dat doen we onder andere door de NKBV bijscholing 'zekeren met autotubers' naar onze klimhal te halen, en de bijscholing te verplichten voor onze instructeurs. Ook willen we graag een docent opleiden die deze bijscholing intern kan geven en de voorkliminstructeurs alert houdt op deze problematiek. Ook zullen we zoeken naar een methode om bewustwording bij klimmers te bevorderen, mogelijk (liefst) in samenwerking met de genoemde partijen. ▲

IN HET KORT : KLIMENBERGSPORTONGEVALLIEN.EU

Wie mag invullen?

Iedereen in België, lid of geen lid, rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken bij het klim-en bergsportongeval. Ook klimzalen, klimclubs, verenigingen, scholen, opleidingscentra, scoutinggroepen, outdoor- en evenementenorganisaties, en alle overige uitbaters van klimvoorzieningen in België kunnen een melding doen.

Wat mag gemeld worden?

Alle klim- en bergsportongevallen in binnen- en buitenland waarbij een Belg betrokken is, kun je hier registreren. Aarzel niet om ongevallen te melden waarbij er géén letsel was.

Hoeveel tijd kost me dat?

We hebben het zelf getest: 3 tot 5 minuten!

Wat gebeurt er met de gegevens?

- Een moderator van de Klim- en Bergsportfederatie verwerkt en analyseert jouw melding.
- Alle namen van personen, zalen of organisaties worden verwijderd uit de aangifte. De melding wordt volledig anoniem opgeslagen in de database.
- Twee keer per jaar wordt het ongevallenoverzicht op de website geüpdatet. De zomerongevallen worden in november weergegeven en de winterongevallen in juni.
- Wens je graag feedback op jouw melding? Laat dan jouw gegevens achter. De Klim- en Bergsportfederatie neemt contact met je op. De meldingen bij klimenbergsportongevallen.eu worden vertrouwelijk behandeld conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)/General Data Protection Regulation (GDPR).

Vanaf wanneer? Vanaf nu !